



A Kúria

mint felülvizsgálati bíróság

í t é l e t e

Az ügy száma: Gfv.II.30.007/2024/4.

A tanács tagjai: Dr. Hajdu Edit a tanács elnöke

Dr. Osztovits András előadó bíró

Dr. Darákné dr. Nagy Szilvia bíró

Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna bíró

Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna bíró

A felperesek: I.r. felperes (cím1) I. rendű

II.r. felperes (cím2) II. rendű

A felperesek képviselője:

Czingula Ügyvédi Iroda (cím3; ügyintéző: dr. Czingula Katalin ügyvéd)

Az alperes: alperes (cím4)

Az alperes képviselője:

Dr. Béres B. István ügyvédi Iroda (cím5; ügyintéző: dr. Béres B. István ügyvéd)

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: I.-II. rendű felperes

A másodfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 14.Gf.40.290/2022/11/II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 33.G.40.057/2019/49.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Egyetemlegesen kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperes részére 125.480 (százhuszonötezer-négyszáznyolcvan) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a felperesek által le nem rótt 1.521.975 (egymillió-ötszázhuszonegyezer-kilencszázhetvenöt) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperesek CHF alapú, 14.677.000 forint összegű kölcsön folyósítására irányuló kölcsönkérelmét az alperes 2007. december 10-én érkezett. Az abban foglaltak szerint a kölcsön összege CHF-ben lesz meghatározva, de a folyósítás és a törlesztés forintban történik. A kérelmet a felperesek két okirati tanú (személy1 hitelközvetítő – a továbbiakban: hitelközvetítő – és személy2 banki tanácsadó) hitelesítése mellett írták alá. A kölcsönkérelem

mellékletét képezte az alperes által rendszeresített „Tájékoztatás a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatáról” megnevezésű kockázatfeltáró nyilatkozat, amit a felperesek szintén aláírtak.

[2] A tájékoztatás – egyebek mellett – tartalmazta: az adósok tudomásul veszik, hogy a bank a folyósított kölcsönösszeget a választott devizanemben tartja nyilván, és vállalják, hogy a kölcsönt külföldi devizában fizetik vissza. Mivel a forint és az idegen deviza átváltási aránya, árfolyama a piaci mozgások hatására naponta változhat, felhívták a felperesek figyelmét, hogy az árfolyamemelkedés előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. Rögzítették, hogy ha a forinttal szemben nő a deviza árfolyama, úgy növekedik a finanszírozás ellenértéke, a tőkeösszeg és kamatainak, a törlesztőrészeknek a megfizetéséhez magasabb forintösszeg szükséges. A kamatláb rendszeres időközönként változik, és a deviza piaci viszonyaihoz igazodik, ami a forint kamatszintjétől teljesen más tendenciát követhet. A bank egyben kijelentette, hogy nem tud felelősséget vállalni arra, hogy a piac kedvezőtlen alakulása miatt a felpereseknél adott esetben bekövetkező többletterhet átvállalja.

[3] 2008. április 21-én a felperesek mint adósok és az alperes mint bank devizaalapú kölcsönszerződést kötött, amelyben az alperes 98.519 CHF összegű kölcsön nyújtását vállalta.

[4] A kölcsönszerződés VII.2. pontja szerint az adós kifejezetten nyilatkozott arról, hogy a banki felvilágosítást – amely szerint a jelen kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázat keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsönfedezete pedig nem CHF forrás – megértette, és ezen információ tudatában is igénybe kívánja venni az e szerződésben meghatározott kölcsönösszeget.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[5] A felperesek módosított keresetükben elsődlegesen annak megállapítását kérték, hogy az alperessel 2008. április 21-én megkötött CHF alapú kölcsönszerződés nem jött létre a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 205. § (1) és (2) bekezdésében előírt feltétel teljesülésének hiányában. Másodlagosan a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérték a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (régi Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjai alapján. Ennek jogkövetkezményeként elsődlegesen az eredeti állapot helyreállítását, másodlagosan a 2014. évi XL. törvény (DH2 törvény) 37. §-a alapján 15.219.796 forint kölcsönösszeg meghatározásával a szerződés hatályossá nyilvánítását és az alperestől 3.034.305 forint túlfizetés visszatérítését kérték. Harmadlagos keresetükben a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és az eredeti állapot helyreállítását, vagy a szerződés forint alapon történő hatályossá nyilvánítását kérték 15.219.796 forint kölcsönösszeggel, valamint annak megállapításával, hogy az alperes felé 2018. december 20-án 3.543.047 forinttal tartoztak. Állították, hogy tisztességtelen a szerződés VII.1. és 2. pontja, valamint az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás 1-5. bekezdése és az 1. oldal utolsó előtti és utolsó bekezdése, mert nem felelnek meg az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-26/13. számú határozata 70-73. pontjaiban, valamint a C-51/17. és C-186/16. számú

döntésekben rögzített követelményeknek, ezért tisztességtelen szerződési feltétel az árfolyamkockázat adósokra történő hárítása.

[6] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú bíróság ítélete

[7] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megítélése szerint a felperesek személyes meghallgatásuk során úgy nyilatkoztak, hogy a hitelközvetítésnél azt a tájékoztatást kapták a hitelközvetítőtől, hogy az árfolyam gyengülésének valószínűsége nagyon kicsi és maximum 3.000 forinttal növekedhet a törlesztőrészletük, ami hosszú távon valószínűleg kiegyenlítődik. A per során tanúként kihallgatott hitelközvetítő úgy nyilatkozott, hogy a felperesek részére azt a tájékoztatást adta, hogy a CHF stabil valuta, aminek változhat az árfolyama, de csak kis mértékben. Tapasztalata szerint a törlesztőrészlet 2.000 forinttal változhat. Az elsőfokú bíróság szerint a hitelközvetítőtől kapott szóbeli tájékoztatás nem rontotta le a bank hivatalos, írásbeli tájékoztatóját. Az eltérő szóbeli tájékoztatás miatti felelősség nem a bankot, hanem azt a személyt terheli, aki azt adta.

[8] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és megállapította a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az elsődleges és a másodlagos kereseti kérelem elutasítása körében a fellebbezésben kifejtetteket nem találta alaposnak. A harmadlagos kereseti kérelem tekintetében úgy ítélte, hogy az elsőfokú bíróság tévesen mellőzte a bizonyítékok értékelése során a felperesek kölcsönszerződésének megkötésekor eljáró hitelközvetítő tanúvallomását. A hitelközvetítő az alperes meghatalmazottjaként járt el a felperesek kölcsönszerződésének megkötése érdekében, és e körben adott nekik szóbeli tájékoztatást, ezért azt a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásként kellett értékelni. Ez pedig alkalmas volt arra, hogy a fogyasztó az alapján úgy gondolja, hogy a devizanemként megjelölt svájci frank stabil valuta, az árfolyamváltozás legfeljebb 1-2.000 forintos törlesztőrészlet változást eredményezhet. A felperesek a szóbeli tájékoztatás alapján alappal gondolhatták azt, hogy az árfolyamkockázat nem valós, ezért a harmadlagos kereseti kérelemmel támadott szerződéses rendelkezések tisztességtelensége miatt a kölcsönszerződés érvénytelen.

[9] Az alperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria Gfv.VI.30.002/2022/10. számú végzésével a jogerős közbenső ítéletet hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés tisztességtelenségére alapított, a teljes szerződés érvénytelenségének megállapítására és az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló kereset tekintetében új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A Kúria megítélése szerint az írásban adottól eltérő, téves tájékoztatásnak a pénzügyi intézmény részéről kell történnie. A perbeli esetben annak volt ügydöntő jelentősége, hogy a hitelközvetítő szóban adott tájékoztatása a bank tájékoztatásának, az alperes képviselőjeként nyújtott tájékoztatásnak minősül-e. A másodfokú bíróság nem fejtette ki, hogy mely dokumentumok milyen módon támasztották alá azt a jogi következtetést, hogy a hitelközvetítő az alperes meghatalmazottjának volt tekinthető. A bizonyítékoknak a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi

Pp.) 206. § (1) bekezdésébe ütköző kirívóan okszerűtlen mérlegelésére tekintettel a Kúria a jogerős közbenső ítéletet hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A másodfokú bíróságnak az új eljárásban azt kellett vizsgálnia, hogy a szerződéskötéskor hatályos szabályozás szerint a hitelközvetítő (személy1) munkáltatója milyen jogviszony keretében közvetítette az alperes hitelkérelmeit, a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) szerződéskötéskor hatályos szabályozás szerint a 2. számú melléklet 12.a) vagy 12.b) pont szerint minősülő ügynökként járt-e el.

[10] A megismételt eljárásban a másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Fenntartotta az elsődleges és másodlagos kereset megalapozatlanságára, valamint a kölcsönszerződés részleges érvénytelenségét állító egyes szerződéses rendelkezések érvénytelenségének magállapítására igény alaptalanságára vonatkozó (a megelőző eljárásban hozott másodfokú határozatban kifejtett) álláspontját részletezés nélkül. A másodfokú bíróság szerint a felperesek a per során nem bizonyították, hogy a hitelközvetítő a régi Hpt. 2. számú mellékletének 12.a) pontja szerint tevékenykedett és nyilatkozatai az alperes nevében adottnak minősültek. A felpereseknek a másodfokú bíróság bizonyítási teherről szóló tájékoztatást követően előterjesztett bizonyítási indítványa nem vezetett eredményre, így az alperes és a hitelközvetítő között fennállt jogviszony pontos tartalma – a szerződésről készült okirat hiányában – nem állapítható meg. A felpereseknek egyéb bizonyítási indítványuk nem volt, így kötelesek viselni azon tényállításuk bizonyításának sikertelenségét, hogy a hitelközvetítő a régi Hpt. 2. számú mellékletének 12.a) pontja szerint tevékenykedett, és az alkalmazottja szóban nyújtott tájékoztatása az alperes által adott tájékoztatásnak minősült.

[11] Mindezekre figyelemmel kizárólag az okirati bizonyítékokból kellett kiindulni a tájékoztatás tartalmának megítélése során, amelyekről a Kúria a vonatkozó joggyakorlatában már megállapította, hogy az megfelel az EUB vonatkozó joggyakorlatában kifejtett szempontoknak is, az nem minősül a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése szerint tisztességtelennek.

A felperesek felülvizsgálati kérelme és az alperes védekezése

[12] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú bíróságot új eljárásra új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan a perbeli szerződés érvénytelenségét megállapító határozat meghozatalát kérték. Arra hivatkoztak, hogy a jogerős ítélet a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjába, a régi Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdésébe, a 2/2014. PJE. határozatba, valamint az EUB vonatkozó joggyakorlatába ütköző módon jogszabálysértő. Megsértett jogszabályként hivatkoztak még a régi Pp. 2. § (1) bekezdésére, 3. § (3) bekezdésére, 206. § (1) bekezdésére, 213. § (1) bekezdésére, 220. §-ra, 221. § (1) bekezdésére és 164. § (1) bekezdésére. A felperesek szerint a per során egyértelműen bizonyították azt, hogy személy1 az cég neve1 munkatársaként mint az alperes hitelközvetítője adott tájékoztatást a felpereseknek. személy1 tanúvallomása is azt támasztotta alá, hogy ő tartotta a kapcsolatot az ügyfelekkel, ő kérte be az adatokat és a szükséges dokumentációt tőlük. A hitelkérelmet is ő töltötte ki a felperesekkel megbeszéltek alapján, azt az összes dokumentációval együtt ő vitte az alperes bankfiókjába, és adta át a banki ügyintézőnek.

[13] A felperesek hivatkoztak arra is, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértő módon állapította meg, hogy a kölcsönszerződés nem ütközik a régi Hpt. 213. §-ba és nem adta megfelelő indokát annak sem, hogy a folyósítási jutalékkal kapcsolatos szerződéses rendelkezés miért nem minősül tisztességtelennek.

[14] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet a felperesek által előadott indokok alapján nem jogszabálysértő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[15] A Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta. Megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő.

[16] A Kúria rögzíti: a felülvizsgálat eljárás tárgya kizárólag a jogerős ítélet jogszabályba ütközésének vizsgálata. A felperes három kereseti kérelmet terjesztett elő, amelyek közül a másodfokú bíróság mindegyiket érdemben elbírált: az elsőfokú ítéletet az elsődleges és a másodlagos kereseti kérelmet elutasító részében helybenhagyta, a harmadlagos kereseti kérelem (árfolyamkockázat tisztességtelensége) tekintetében megváltoztatta, és a 20.Gf.40.192/2021/6-II. számú jogerős közbenső ítéletével megállapította a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségét. Ezt a jogerős közbenső ítéletet – annak az elsődleges és a másodlagos kereseti kérelmet elutasító részében – a felperes felülvizsgálati kérelemmel nem támadta meg. Az alperes felülvizsgálati kérelme folytán eljár Kúria Gfv.VI.30.002/2022/10. számú végzésével ezt a közbenső ítéletet helyezte hatályon kívül, és a másodfokú bíróságot az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés tisztességtelenségére alapított, a teljes szerződés érvénytelenségének megállapítására és az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló kereset tekintetében utasította új eljárásra és új határozat hozatalára.

[17] A Kúria a régi Pp. 275. § (5) alapján kijelölte a megismételt eljárás kereteit, a másodfokú bíróság ahhoz kötve volt, attól nem térhetett el, így abban az elsőfokú bíróság keresetét elutasító ítéletének kizárólag a harmadlagos kereseti kérelmet elutasító rendelkezéseit vizsgálhatta. A megismételt eljárásban hozott, jelen felülvizsgálati kérelemmel támadott 14.Gf.40.290/2022/11/II. számú jogerős ítélet – joghatályosan – ezért kizárólag erről a harmadlagos kereseti kérelemről döntött, a jelen felülvizsgálati eljárás tárgya is ezért kizárólag ezen ítélet jogszabályba ütközésének vizsgálata.

[18] A Kúria mindezekre figyelemmel érdemben nem vizsgálta a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelemnek az elsődleges és a másodlagos kereseti kérelem elutasítás körében megjelölt jogszabálysértéseket. Kizárólag azt vizsgálta, hogy az ítélőtábla a megismételt másodfokú eljárásban a 2/2014. PJE határozatban írtaknak megfelelően a felperes bizonyítási terhe mellett helyesen állapította-e meg, hogy a felperes ennek a

bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, ezért a harmadlagos kereseti kérelmét is el kellett utasítani.

[19] A felperes felülvizsgálati kérelmében egyrészt vitatta, hogy a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján neki kellene bizonyítani, hogy az elsőfokú eljárásban tanúként kihallgatott személyl a régi Hpt. 2. számú mellékletének 12.a) pontja szerint tevékenykedett, és nyilatkozatai az alperes nevében adottnak minősülnek. Ezzel összefüggésben állította, hogy a megismételt másodfokú eljárásban a régi Pp. 2. § (1) bekezdésébe és 3. § (3) bekezdésébe ütköző tájékoztatást kapott. A Kúria utal arra, hogy a felülvizsgálati eljárásban hozott döntés és a benne foglalt utasítások nem kérdőjelezhetők meg az első- és másodfokú bíróság, illetve a felek által, a felülvizsgálati határozat megállapításai az annak alapján megismételt eljárásban nem tehetőek újra vitássá (Pfv.I.20.280/2023/7.). Erre figyelemmel a Kúria Gfv.VI.30.002/2022/10. számú határozatában írtak a megismételt másodfokú eljárás keretét megszabták.

[20] A Kúria felülvizsgálati határozata egyértelműen rögzítette, hogy az új eljárásban a felperesek bizonyítási terhe mellett kell vizsgálni, hogy a szerződéskötéskor hatályos szabályozás szerint a hitelközvetítő munkáltatója milyen jogviszony keretében közvetítette az alperes hiteltermékeit. Ezt a megismételt eljárásban a felperes már nem tehetette vitássá, így az ennek megfelelően eljáró ítélőtábla jogerős ítélete sem lehet emiatt sem a bizonyítási kötelezettségről és teherről adott tájékoztatás tartalma, sem annak – a kúriai iránymutatásnak megfelelő – alkalmazása miatt jogszabálysértő.

[21] A felperes állította, hogy a másodfokú bíróság a régi Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütköző módon mérlegelte a bizonyítékokat, azok alapján megállapítható lett volna – az alperes és az cég nevei közötti konkrét szerződés becsatolása hiányában is –, hogy a hitelközvetítő az alperes nevében és képviselésében járt el. A Kúria következetes joggyakorlata (BH2013.119., Gfv.VII.30.026/2020/9.) értelmében a felülvizsgálati eljárásban mint rendkívüli perorvoslati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésére csak kivételes esetben kerülhet sor. A felülvizsgálati eljárás nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna; az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni.

[22] A másodfokú bíróság a megismételt eljárásban a bizonyítékokat helytállóan és az eljárásjogi jogszabályhely előírásának megfelelően értékelte. Döntése nem iratellenes, súlyosan okszerűtlen vagy logikátlan, a kivételes feltételek fennállta hiányában a mérlegelés felülvizsgálati eljárásban való felülmérlegelésének nincs helye. Önmagában az a tény, hogy személyl közreműködött a szerződés előkészítésében, segített a felpereseknek a hitel igénylésében nem minősül a régi Hpt.) szerződéskötéskor hatályos szabályozása szerint a 2. számú melléklet 12.a) pontja szerinti ügynöki tevékenységnek.

[23] A Kúria mindezekre figyelemmel a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[24] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felpereseket a régi Pp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte – figyelemmel 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § a) pontjára az alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére. A felperesek személyes illetékmentességére tekintettel le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

[25] A Kúria a döntését a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül hozta meg.

[26] A Kúria ítélete ellen a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján felülvizsgálatnak nincs helye.

Budapest, 2024. február 13.

Dr. Hajdu Edit s.k. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András s.k. előadó bíró, Dr. Darákné dr. Nagy Szilvia s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna bíró s.k. bíró, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró